

Hevosille maistuu laitumella timotei ja ruokonata-niittynurmikka

Susanna Särkijärvi, Oiva Niemeläinen, Riitta Sormunen-Cristian, Helena Jansson, Markku Saastamoinen, MTT ja Hanna-Elisa Akkanen, Helsingin yliopisto, kotieläintieteen laitos

Parhaiten hevosille maittoivat laitumella timotei ja ruokonata-niittynurmikkaseos, kun valittavana oli kuusi erilaista vaihtoehtoa. Nurminata puolestaan maistui huonosti.

Vuonna 2007 MTT Ypäjällä aloitettiin hevosten laidunkokeet. Tavoitteena on selvittää, miten kasvilaji vaikuttaa laidunten sadontuottoon ja sadon ajoittumiseen sekä miten eri kasvilajit maistuvat hevosille. Lisäksi saadaan tietoa siitä, minkä kokoisia laitumia hevoset tarvitsevat ja miten laiduntaminen tulisi järjestää.

Näin hevoslaitumia tutkittiin

Laitumiin kylvettiin puhtaina kasvustoina timoteita, nurminataa ja ruokonataa. Mukana oli myös näiden seoksia: timotei-nurminataa, timotei-ruokonataa ja ruokonata-niittynurmikkaa. Kasvustot kylvettiin toisiinsa kiinni 10 metriä leveänä ja 240 metriä pitkänä kaistana. Kasvustoista oli neljä toistoa ja koeala oli lähes kuusi hehtaaria. Hevoset laidunsivat aluetta kolmessa lohossa, joista jokaisessa oli valittavana 24 kasvustokaistaa.

Laiduntaminen aloitettiin säilörehuniiton jälkikasvusta 18.7.2007. Kymmenen suomenhevostammaa laidunsi yhdellä loholla noin kaksi viikkoa. Samalle lohkolle ne palasivat kuukauden päästä. Tarjolla olevan laitumen (TOL) määrä arvioitiin niittämällä nurmikaista ennen laiduntamista ja heti sen jälkeen noin 6 cm:n korkeudelta. Laidunnuksen aikaista kasvua (kaksi viikkoa) ei määritetty. Lisäksi havainnoitiin kasvuston korkeutta, peittävyyttä ja hylkylaikkuja. Hevosten syöntikäyttäytymistä arvioitiin mittaamalla aika, jonka ne käyttivät syömiseen eri kasvustokaistoilla.

Timotei satoisin keväällä

Laidunkoeala oli keväällä 2007 epätasainen ja normaalista kasvusta poikkeava, koska hitaasti perustuvat ruokonata ja niittynurmikka olivat kärsineet roustevaurioita perustumisvaiheessa. Niinpä kevätkasvu korjattiin säilörehuksi 15.6. kahdelta ensimmäisenä laidunnettavalta

lohkolta ja heinäksi 2.7. kolmantena laidunnettavalta lohkolta.

Kevätsadosta tehtiin kuitenkin koeniitto normaaliin laiduntamisen aloittamisaikaan 4.6. Siinä timotei (3 083 kg:aa ka/ha) sekä sen seokset ruokonadan (3 303 kg:aa ka/ha) ja nurminadan kanssa (3 058 kg:aa ka/ha) olivat satoisimmat. Vähiten tarjolla olevaa laidunta tuotti ruokonata-niittynurmikkaseos (1 319 kg:aa ka/ha) ja ruokonata (2 038 kg:aa). Nurminadan TOL oli 2 731 kg:aa ka/ha. TOL-arvoista on vähennetty rikkakasvien osuus. Rikkakasveja esiintyi erityisesti ruokonata-niittynurmikkaseoksissa (22 %) ja ruokonadassa (7 %).

Vaihtelua sadossa ja maittavuudessa

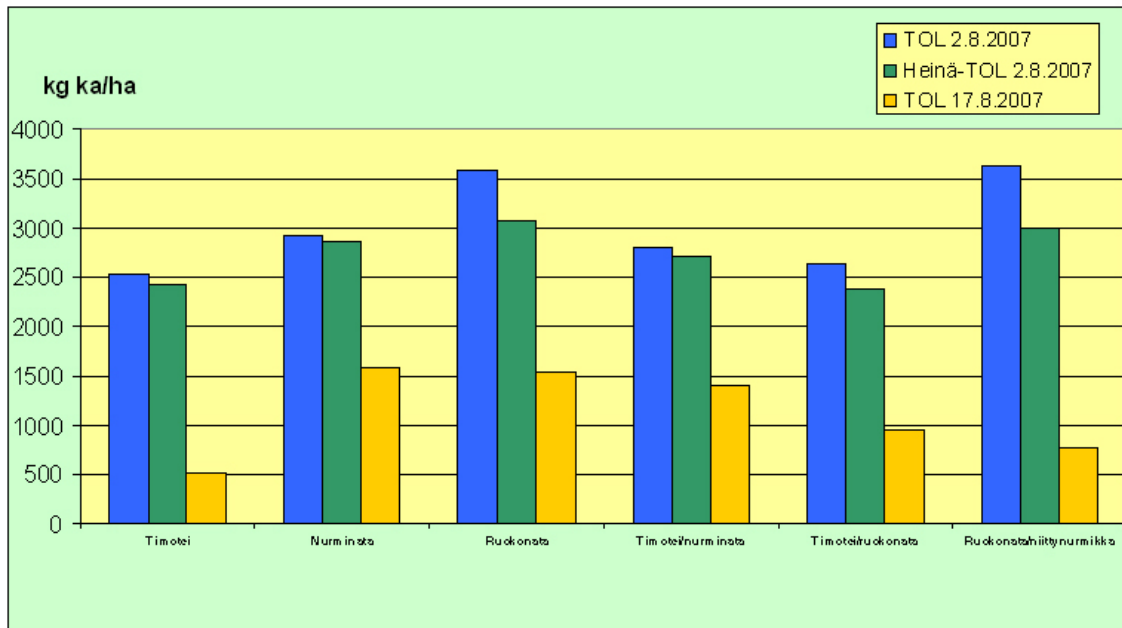
Timotei ja sen seokset toipuivat hitaasti säilörehuniitosta laidunnukseen. Laidunkokeen alussa eniten satoa tuotti ruokonata-niittynurmikkaseos. Myös puhdas ruokonata ja nurminata toipuivat timoteiseoksia paremmin. Laidunnettaessa samaa lohkoa toisen kerran, erityisesti puhtaan timotein satotulokset pienenevät muihin kasvilajeihin nähden. Syksyllä parhaiten satoa tuottivat ruokonata ja nurminata.

Myös kasvustojen maittavuutta arvioitiin. Laitumia ei syötetty kovin matalaksi vaan lyhyimmiksikin syötyjen kasvustojen korkeus oli lähes 10 cm:iä laiduntamisen jälkeen. Hevoset söivät tarkimmin timotein. Eniten ne jättivät syömättä nurminataa. Hylkylaikkuja ei koelaitumella muodostunut vielä toisellakaan laidunkierrolla.

Syöntikäyttäytymistä pyrittiin havainnoimaan kahdeksan tuntia jokaisella laidunlohkolla. Eniten aikaa syömiseen hevoset kuluttivat timoteikaistoilla (412 min) ja ruokonata-niittynurmikkakaistoilla (433 min). Lyhimmän aikaa ne söivät nurminataa (287 min) ja timotei-nurminataa (287 min). Ruokonataa ne söivät 364 min ja timotei-ruokonataa 314 min. Paahteisina tai sateisina päivinä hevoset saattoivat vain seistä laitumella tuntikausia.

Syöntiajan mittaukset tukivat niitoista saatuja tietoja hevosten valinnoista. Timotei oli syöty tarkimmin, mikä saattaa vaikuttaa sen jälkikasvuun ja satoisuuteen seuraavalla laidunkierroksella. Tarkkaa tietoa eri kasvustojen tuotosta ei ole saatavissa, koska laidunnuksen aikainen nurmen kasvu ja hevosten syövä laitumen määrä ei ole suoraan mitattavissa. Tänä kesänä selvitetään vielä nopeasti kehittyvän kevätsadon laiduntamisen haasteita.

Lisätietoja: susanna.sarkijarvi@mtt.fi
puh. (02) 7636 5617

Tarjolla olevan laitumen määrä (TOL) sekä puhtaan heinäkasvuston määrä (Heinä-TOL)(kg ka/ha) ennen laidunnusta 2.8.2007 ja laidunnuksen jälkeen 17.8.2007. Kasvusto oli niitetty edellisen kerran 15.6. säilörehuksi.

Oiva Niemeläinen

Hevoset söivät viime kesänä Ypäjällä timotei- ja ruokonatalaidunta. Timoteita kasvoi koealueella 1 ja ruokonataa koealueella 3. Kuva on otettu juuri kahden viikon laidunjakson päättyessä 2.8.2007.